

Kontroll av sjukdomsfrihet från PRRS och AD samt övervakning av salmonella hos gris som utgör del av Sveriges särskilda salmonellagarantier 2023

Bakgrund

Gård & Djurhälsan har under många år varit huvudman för övervakningen av både PRRS, AD och salmonella hos gris.

Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome (PRRS) är en sjukdom som ger symptom i reproduktionsorgan och luftvägar hos gris, hur sjukdomen yttrar sig beror bland annat på den drabbade besättningens hälsostatus. De allvarligaste symptomen uppkommer vid nyintroduktion med kastningar, ökad andel dödfödslar och hög späddgrisdödlighet. PRRS gör att grisarna blir mer känsliga för andra infektioner, vilket leder till en ökad antibiotikaförbrukning samt en minskad lönsamhet.

Aujezkys Disease (AD) är en sjukdom som drabbar bland annat centrala nervsystemet, andningsorganen och reproduktionsorganen hos gris. Hur sjukdomen visar sig beror på djurets ålder och hos nyfödda grisar kan dödligheten närma sig 100%. Även andra djurslag kan drabbas av sjukdomen, vilket ofta resulterar i ett mycket akut insjuknande med kraftig klåda och påföljande död.

Sjukdomsfrihet från PRRS och AD är en viktig del i den svenska djurhälsomodellen och Sverige är sedan länge fritt från båda sjukdomarna. PRRS/AD-övervakningen utgör förutsättningarna för officiell frihet för AD och är grunden för den övervakning som nationella föreskrifter för PRRS baserar sig på. Proverna används dessutom även för övervakning av andra epizootiska sjukdomar. Att denna övervakningsmodul fungerar är alltså väldigt viktigt för svensk sjukdomsövervakning och möjlighet att upprätthålla nationella smittskydds föreskrifter.

En låg förekomst av salmonella är framför allt viktigt ur ett folkhälsoperspektiv, eftersom det ger en hög livsmedelssäkerhet. Genom låg förekomst av salmonella i hela den inhemska livsmedelskedjan kan Sverige ställa krav vid införsel av både

livsmedelsproducerande djur samt köttprodukter och ägg. För att Sverige ska kunna upprätthålla dessa så kallade salmonellagarantier krävs att vår salmonellafrihet redovisas. Provtagning för salmonella i grisbesättningar är en del av de åtaganden som behövs för att uppfylla kraven enligt de av EU beviljade särskilda salmonellagarantierna.

Resultat

Under 2023 togs totalt 534 PRRS-prover i 19 livdjursproducerande besättningar, 13 suggpooler samt en bruksbesättning, se tabell 1. I slakteriprovtagningen togs 2 293 prover avseende PRRS och AD. Under 2023 har PRRS inte påvisats i någon besättning.

Under 2023 togs totalt 422 prover för salmonella i 19 livdjursbesättningar, 13 suggpooler och en bruksbesättning, se tabell. Salmonella påvisades inte vid något tillfälle.

Tabell 1. Antal PRRS-prover resp. Salmonellaprover tagna i fältprovtagningen under 2023

Besättningskategori	PRRS-prover		Salmonellaprover (ett prov representerar fem suggor)	
	Antal besättningar	Antal prover	Antal besättningar	Antal prover
	Kärn Avel	2	76	2
Kärn Elit	9	141	9	84
Gyltbesättningar	8	102	8	80
Suggpooler	13	205	13	234
Bruksbesättningar	1	10	1	4
SUMMA	33	534	33	422

Diskussion

Globalt sett är frihet från PRRS ovanligt och utgör därför en viktig konkurrensfördel för svensk grisproduktion. Det är därför viktigt att ha en funktionell och effektiv övervakning. Det pågår ett arbete med att modernisera strukturen och systemet för uttag av övervakningsprover på slakteri där även incitament och ersättning för slakterierna att utföra provuttaget ses över. Det pågår även ett arbete med att se över hanteringen av salmonella för att den ska vara bättre anpassad för de förändrade förutsättningar med större och färre gårdar som vi ser idag. Ett modernt system för provuttag på slakteri bör kunna anpassas utifrån förändrat behov av övervakning. Detta skulle för gris även kunna omfatta uttag av muskelvävnad för analys av köttsaft.